

Gemeente Nijmegen
t.a.v. de gemeenteraad en het college van B en W
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Betreft: houtstookaanpak 2025

Nijmegen, 15 augustus 2024

Geachte burgemeester, wethouders en gemeenteraadsleden,

De komende weken is de houtstookaanpak van het college van B en W onderwerp van gesprek in de Nijmeegse gemeenteraad. Ook wij hebben de brief en de aanpak voor 2025 van het college aan de raad gelezen (16 april 2024). Graag geven we als Schone Lucht Nijmegen (SLN), bestaande uit inwoners die (ernstige) houtrookoverlast ervaren, onze visie op het houtstookbeleid en stellen we een andere aanpak voor.

Grote toename houtstook

Schone Lucht Nijmegen is van mening dat de huidige aanpak, die in 2025 wordt voortgezet, niet of nauwelijks werkt tegen luchtvervuiling, gezondheidsklachten en overlast veroorzaakt door hout- en pelletstook. Ten eerste merken wij als 'overlastnemers' juist een toename van houtstook(overlast) de afgelopen jaren. Gezien de verkoopcijfers van hout- en pelletkachels is dat niet vreemd: in 2022 steeg de verkoop met 45 % (bron: Nederlandse Haarden- en Kachelbranche). In 2023 zijn houtstokers 30 % meer hout gaan stoken dan het jaar daarvoor (bron: CBS). Nijmegen zal geen uitzondering zijn. Het effect van de 53 rookkanalen die met de sloopsubsidie van de gemeente Nijmegen afgelopen jaar zijn verwijderd, valt volledig in het niet door de grote toename van het aantal hout- en pelletkachels en de gestegen houtverbanding. Deze subsidie is een druppel op een gloeiende plaat.

Voorlichting

Het college geeft in de brief aan de gemeenteraad hoog op over de 'stadsbrede communicatiecampagne' over houtstook. In die campagne mikt de gemeente op het aanmoedigen van 'verantwoord stookgedrag', dat gezien bovenstaande cijfers nauwelijks effect zal hebben. Bovendien, als elke stoker 'verantwoord' en met goed gedroogd hout zou stoken, is de uitstoot nog steeds veel te groot, zeker gezien de normen voor schonere lucht die de gemeente in 2030 wil halen. 'Verantwoord' houtstoken bestaat nu eenmaal niet. Daarnaast merken wij in gesprekken met hout- en pelletstokers dat veel van hen al 'verantwoord' stoken, maar nog steeds (veel) overlast en gezondheidsklachten bij anderen veroorzaken. Gedragsverandering door voorlichting is buitengewoon lastig. Zeker bij houtstook, waar het draait om geld besparen en of 'gezelligheid'. In de brief aan de gemeenteraad schrijft het college dat 'op het gebied van communicatie veel te behalen is', maar gezien bovenstaande betwijfelen we dat ten eerste.

Stook niet!

Het Longfonds, KWF, GGD GHOR en Milieu Centraal roepen Nederlanders op helemaal geen hout te stoken, en zeker niet in drukke woonwijken. Zij waarschuwen dat er geen gezonde ondergrens voor houtstook of 'verantwoord stookgedrag' bestaat. Zelfs over de stook in de snel populair wordende pelletkachels, die veel minder gifstoffen uitstoten dan houtkachels, luidt het advies van deze organisaties: stook ook deze niet en gebruik ze absoluut niet als hoofdverwarming. Helaas zien we dat dat laatste wel steeds vaker gebeurt.

Verbod en draagvlak

In juli heeft het RIVM de voortgang van het Schone Lucht Akkoord (SLA) gepresenteerd. Het RIVM stelt dat de toename van het aantal houtkachels negatief kan uitpakken voor het bereiken van het SLA-doel voor schonere lucht.

In opdracht van het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat is onderzocht welke maatregelen het grootste effect op verbetering van de luchtkwaliteit hebben. Maatregelen op het gebied van houtstook zijn veruit het meest effectief, concludeert dit onderzoek, zoals een verbod op binnenshuis stoken en het heffen van belasting op openhaardhout.

Uit de Monitor Gezonde Lucht 2024 blijkt dat daar ook draagvlak voor bestaat: driekwart van de Nederlanders vindt het belangrijk dat de luchtkwaliteit in Nederland verbetert. Ook als het gaat om specifieke maatregelen, zoals het beperken van houtstook en autogebruik. Twee derde van de Nederlanders is voor een verbod op houtstook als de luchtkwaliteit te slecht is.

Handhaven

Jarenlang hebben 'overlastnemers' van houtstook van de gemeente Nijmegen gehoord dat ze niks kan doen, want 'we kunnen houtstook niet verbieden'. Nu dit juridisch wél mogelijk is, komt het college met het argument dat 'handhaven niet kan'. Maar handhaven kan wel degelijk. Het is aan de politiek om daar voor te kiezen, uit belang van schonere lucht en de bescherming van de gezondheid van haar inwoners.

Voorstel houtstookaanpak

Schone Lucht Nijmegen stelt het volgende houtstookbeleid voor, dat deels overeenkomt met het houtstookbeleid van de gemeenten Utrecht en Amersfoort:

* Verbied op korte termijn hout- en pelletstook (binnen en buiten) voor de hele stad Nijmegen bij codes rood en oranje op Stookwijzer. (Amersfoort voert een verbod op binnenstook in op 1 oktober 2024; een initiatief van CDA en GroenLinks Amersfoort. In Utrecht is buitenstook op hout per 1 januari 2025 verboden);

* Handhaaf, indien nodig met technische hulpmiddelen. Schone Lucht Nijmegen is hoopvol dat overtreders waarschuwen al veel zal opleveren (in Amersfoort vonden o.a. GroenLinks en D66 handhaving geen argument om het verbod niet in te voeren);

* Kondig een volledig houtstookverbod aan dat vóór 2027 wordt ingevoerd. Communiceer dat een hout- of pelletkachel aanschaffen niet verstandig is, gezien het aanstaande verbod (Amersfoort doet dat nu ook al);

* Communiceer naar Nijmegenaren om helemaal niet te stoken en dat 'verantwoord' stoken niet bestaat. Stop met het geven van stooktips en melden dat 'verantwoord stoken veel scheelt'. We zien dat dit een vrijbrief voor houtstokers is om door (of zelfs meer) te stoken, want 'ze doen het goed' en 'kunnen zo geen overlast veroorzaken', wat helaas wel zo is;

* Ga als gemeente in gesprek met overlastnemers. Overlastnemers kunnen overlast melden, maar SLN hoort steeds vaker van hen terug dat 'melden geen zin heeft' en dat 'de gemeente toch niets doet'. Bij ons zijn meerdere mensen bekend die daarom niet (meer) melden. Overigens worden overlastnemers nooit benaderd door de gemeente, terwijl hun input juist inzicht kan geven. Het advies van de gemeente om bij overlast met je burens 'in gesprek te gaan' en of 'buurtbemiddeling in te schakelen' heeft bijvoorbeeld geen zin. Vaak is onbekend wie de overlast veroorzaakt of zijn er zo veel houtstokers dat het ondoenlijk is hen allemaal aan te spreken. Bovendien is de stap groot om burens aan te spreken, uit angst voor een verstoord contact, wat helaas ook geregeld gebeurt.

Groen en gezond

Nijmegen presenteert zich graag als groene, gezonde stad, waar het verbeteren van de luchtkwaliteit als erg belangrijk wordt gezien. Maar ondertussen zet de gemeente tegen een van de grootste luchtvervuilers – houtstook middenin woonwijken – beleid in met niet-werkende maatregelen. We hopen dat u als raadslid besluit tot een houtstookaanpak die wél werkt. Bedankt voor uw aandacht.

Vriendelijke groet,

namens Schone Lucht Nijmegen,

